

 SØRLANDET SYKEHUS		Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/Andre felles pasientadministrative prosedyrer		Generelt dokument
Innleggelse av personer fra varetekt eller fengsel				Side 1 av 3
Dokument ID: I.2.7-12	Tilknyttet:	Godkjent dato: 23.04.2025		Revisjon 4.01

Hensikt Å få en felles forståelse av oppgaver og ansvar når innsatte i fengsel eller varetekt mottar helsehjelp ved SSHF.

Omfang Behandlere og miljøpersonell ved enheter som tar imot pasienter som er i innsatt i fengsel eller varetekt.

Handling Innsatte i fengsel og varetekt har rett til nødvendig helsehjelp og et likeverdig tilbud som befolkningen for øvrig. Kommunen har plikt til å organisere forsvarlig fengselshelsetjeneste, og behandlende lege skal henvise til spesialisthelsetjenesten ved behov. De regionale helseforetakene har ansvar for å tilby innsatte i fengsel helsehjelp på spesialisthelsetjenestenivå jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a og pasient - og brukerrettighetsloven § 2-2.

Etter henvisning vurderer spesialisthelsetjenesten om en innsatt i fengsel eller person i varetekt har rett til og behov for nødvendig helsehjelp.

HENVISNING TIL BEHANDLING INNEN PSYKISK HELSE ELLER TVERRFAGLIG SPESIALISERT RUSBEHANDLING

Det vurderes om det er nødvendig med innleggelse, og hvorvidt denne kan baseres på pasientens samtykke eller om vilkårene for observasjon/tvungent psykisk helsevern er til stede.

Behandlere i psykisk helsevern må sammen med ansvarlige for fengsel eller varetekt vurdere sikkerhetssituasjonen til den enkelte pasient og søke å finne løsninger som både imøtekommer kriminalomsorgens eller politiets behov for sikkerhet og det psykiske helsevernets krav til faglig forsvarlighet og reglene i psykisk helsevernloven. Pasienten har rett til å medvirke, jf. pbrl § 3-1.

Innsatte i fengsel

Kriminalomsorgen skal gjennom samarbeid med andre offentlige etater legge til rette for at domfelte og innsatte i varetekt får de tjenester som lovgivningen gir dem krav på, herunder helsetjeneste. (straffegjennomføringsloven § 4)

Innsatte kan innlegges frivillig i åpen eller lukket døgnenhet i Psykiatrisk sykehusavdeling, DPSer, ABUP eller ARA. I praksis benyttes i all hovedsak lukkede enheter, men åpen enhet kan benyttes dersom kravet til faglig forsvarlig behandling tilsier dette. Rutiner ved en eventuell rømning eller annen uteblivelse fra behandlingsstedet må avklares.

Tiltak under innleggelse i institusjon

Det er i utgangspunktet det psykiske helsevernet eller TSB som beslutter hvorvidt pasienten kan forlate sykehuset, men fengselet må høres og informeres.

Dersom sikkerheten vurderes som utilstrekkelig, må kriminalomsorgen selv bistå med ressurser/vakthold.

Besøk, tilgang til telefon og internett

Det psykiske helsevernet eller TSB har ikke hjemmel for å innskrenke *frivillig innlagtes* rett til besøk eller telefon ut over regulering av tid og sted i husordensreglementet.

□

Utarbeidet av: Vegard Øksendal Haaland og Kristin Hagen Aarsland	Fagansvarlig: Mikkel Høiberg	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	
---	---------------------------------	--	--

	Innleggelse av personer fra varetekt eller fengsel				Side: 2 Av: 3
Dokument-id: I.2.7-12	Utarbeidet av: Vegard Øksendal Haaland og Kristin Hagen Aarsland	Fagansvarlig: Mikkel Høiberg	Godkjent dato: 23.04.2025	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	Revisjon: 4.01

Utskrevet: 23.04.2025

Kontakt med omverdenen ved besøk, tilgang til telefon eller internett, forutsetter vedtak om tvungen psykisk helsevern og at det treffes vedtak etter psykisk helsevernloven § 4-5 "forbindelse med omverdenen". Kriteriene for slikt vedtak i psykisk helsevernloven må være oppfylt. Det er ikke tilstrekkelig at den innsatte har slike begrensninger under fengselsoppholdet.

GJENNOMFØRING AV STRAFF I SYKEHUS (straffegjennomføringsloven §§ 12 og 13)

Etter avtale mellom sykehus og kriminalomsorgen kan straffen i særlige tilfeller gjennomføres i sykehus eller institusjon. Særskilte regler gjelder for dette skal avklares individuelt. Fra sykehusets side må begrunnelsen for innleggelse etter disse paragrafene ligge i at behandlingen ikke kan gjennomføres på annen måte.

Innsatte i varetekt

Politiet har ansvar for å bistå når innsatte i varetekt bringes til sykehus for helsehjelp. Som hovedregel vil innleggelse kun være aktuelt i lukkede enheter. Dersom personen er underlagt restriksjoner som er hjemlet i straffeprosessloven skal politiet på eget skjema informere om dette ved innleggelse. Slike restriksjoner kan eksempelvis omfatte brev- og besøksforbud, forbud mot aviser og kringkasting og begrensninger i samvær med andre. Disse restriksjonene kan opprettholdes av sykehuset under innleggelsen. Politiet er imidlertid klar over at restriksjonen ikke kan garanteres fullt ut under oppholdet og vil selv stille med eget vakthold i de tilfeller det vurderes strengt nødvendig.

Politiet informeres og det skal gjøres avtaler om hvorvidt innsatte i varetekt kan ha utgang eller ikke. Ved utskrivelse skal politiet hente pasienten.

Judisiell observasjon

Personer som er siktet i en straffesak kan innlegges i det psykiske helsevernet for en rettspsykiatrisk undersøkelse jf. straffeprosessloven § 167. Dette skjer etter kjennelse av retten. Egne regler gjelder blant annet for journalføring ved slike innleggelser. I all hovedsak skjer slike innleggelser ved sikkerhetsenheten i Psykiatrisk sykehusavdeling.

HENVISNING TIL SOMATISK HELSEHJELP

Det kan oppstå situasjoner der innsatte trenger akutt eller elektiv somatisk helsehjelp. Dette kan medføre en sikkerhetsrisiko for ansatte. Helsepersonell har ikke hjemmel for å bruke tvang for å hindre at pasienter til somatisk behandling forlater sykehuset, og må i slike tilfeller informere kriminalomsorgen.

Se ellers [straffegjennomføringsloven § 13](#) og [straffegjennomføringsforskriften § 3-6](#), samt rundskriv fra Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (KSF-2008-9001) har noen kommentarer til disse bestemmelsene ([KSF-2008-9001 - Lovdata Pro](#)).

Ansvar for sikkerhetstiltak når pasienter er innlagt ved SSHF beskrives nedenfor.

Innsatte i fengsel

Er domfelte innlagt i somatisk sykehus og sikkerhetsmessige grunner tilsier det, eller det er grunn til å anta at domfelte vil unndra seg straffegjennomføringen, skal vedkommende fengsel sørge for tilsyn eller vakthold. Det skal legges vekt på det straffbare forholds grovhet, straffetidens lengde og det kjennskap kriminalomsorgen forøvrig har til vedkommende.

	Innleggelse av personer fra varetekt eller fengsel					Side: 3 Av: 3
Dokument-id: I.2.7-12	Utarbeidet av: Vegard Øksendal Haaland og Kristin Hagen Aarsland	Fagansvarlig: Mikkel Høiberg	Godkjent dato: 23.04.2025	Godkjent av: Susanne Miriam Sørensen Hernes	Revisjon: 4.01	

Utskrevet: 23.04.2025

Innsatte i fengsel vil ved alle typer innleggelser følges av en betjent fra kriminalomsorgen. Det vurderes i hvert enkelt tilfelle hvilke sikkerhetstiltak som iverksettes.

Kan vaktholdet ikke utføres av tilsatte i kriminalomsorgen, skal politiet anmodes om å sørge for det ([straffegjennomføringsloven § 13](#))

Ved innleggelse til f. eks en operasjon skal det som hovedregel alltid være en betjent i samme rom som den innsatte. Dette gjelder fram til innsovning og under og etter oppvåkning. Hvis det er rom som ikke betjenter har tilgang til, der innsatte skal være alene (i våken tilstand), skal dette rommet kontrolleres av kriminalomsorgen i forkant. Dette gjelder som hovedregel både i akutte og ved planlagte innleggelser.

Det er også tilfeller der den innsatte blir lagt inn på sykehus uten vakthold jf. straffegjennomføringslovens § 13. Da følger det alltid med et eget vedtak som overleveres den avdelingen der den innsatte blir først lagt inn. Dette dokumentet bør følge den innsatte under hele oppholdet.

Innsatte i varetekt

Rutiner for fremstilling av varetektinnsatte for nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, bør avtales med politiet, slik at den innsatte får den helsehjelp han eller hun har krav på. Politiet er ansvarlig for at nødvendige sikkerhetstiltak er ivarettatt ([Helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel – Veileder – s.43](#) ([helsedirektoratet.no](#)).

Kryssreferanser

<http://kvalitet2.sshf.no/docs/pub/dok25547.pdf>

<http://ekweb-sshf.sikt.sykehuspartner.no/docs/pub/dok35240.pdf>

Eksterne referanser

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63>

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61>

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-62>

[Straffegjennomføringsloven § 13](#) og

[Straffegjennomføringsforskriften § 3-6,](#)

[Helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel – Veileder.pdf](#) ([helsedirektoratet.no](#))